UNIVERZITET U SARAJEVU ELEKTROTEHNIČKI FAKULTET ODSJEK ZA TELEKOMUNIKACIJE

Napredni telekomunikacijski protokoli i mreže nove generacije

Projektni zadatak

Hasanbegović Selma, 1574/17753 Mahovac Nerman, 1575/17919 Velić Nejra, 1634/17313

Sadržaj

Sadržaj						
1	Pra	ktična realizacija sistema	1			
	1.1	Opis projektnog zadatka	1			
	1.2	SIP server	2			
	1.3	FTP server	5			
	1.4	VoD server	6			
	1.5	Backbone mreža	7			
		1.5.1 Ruter 1	7			
		1.5.2 Ruter 2	9			
		1.5.3 Ruter 3	11			
		1.5.4 Ruter 4	13			
		1.5.5 Ruter 5	15			
			17			
		1.5.7 Ruter 7	18			
		1.5.8 Ruter 8	21			
2	Tes	tiranje sistema	25			
	2.1	Testiranje SIP servera	25			
	2.2	Testiranje FTP servera	29			
	2.3	Testiranje VoD servera	31			
		2.3.1 ExoPlayer rješenje	32			
Po	pis s	slika	34			

1. Praktična realizacija sistema

1.1. Opis projektnog zadatka

Jedan od značajnijih rezultata ubrzanog razvoja telekomunikacijskih sistema predstavljen je konvergencijom mreža, što zapravo označava upotrebu jedne mreže za prenos više različitih usluga. Cilj projektnog zadatka je upravo projektovati jednu takvu mrežu. Dakle, potrebno je ralizovati *triple-play* sistem koji će biti osposobljen za prenos videa, govora i podataka.

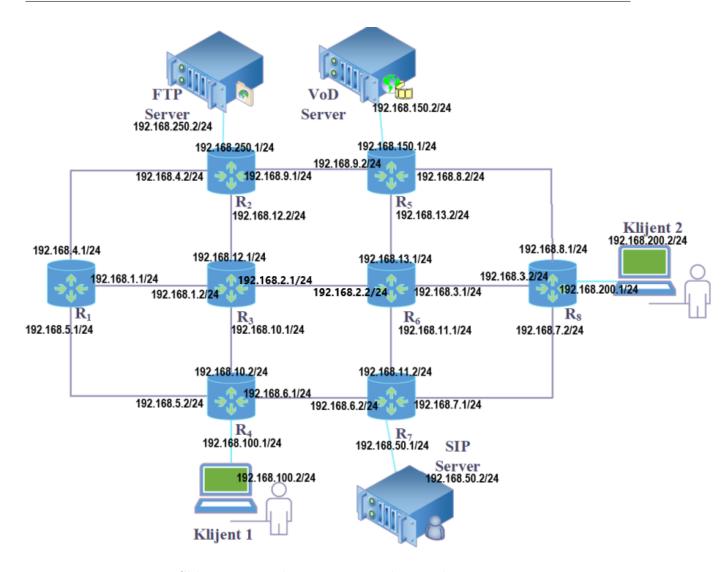
Pri realizaciji projektnog zadatka korištena su znanja stečena na laboratorijskim vježbama. Tako su neka rješenja sa vježbi sastavni dijelovi našeg kompletnog rješenja *triple-play* sistema. Sastavni elementi mreže koje je potrebno realizovati su:

- Klijenti
- VoD server
- SIP server
- FTP server
- Ruteri koji čine backbone mrežu

Praktična izvedba zadatka treba da omogući sljedeće:

- VoIP (engl. Voice over IP) prenos govora preko IP-a
- VoD (engl. Video on Demand) prenos videa na zahtjev
- FTP (engl. File Transfer Protocol) prenos podataka

U nastavku je na slici 1.1 prikazana topologija mreže i adresna shema:

Slika 1.1: Topologija mreže i adresna shema

1.2. SIP server

SIP server je instaliran na virtuelnoj mašini sa Ubuntu 14.04 64b operativnim sistemom. Za realizaciju SIP servera korišten je Asterisk. SIP server je najprije instaliran i kofigurisan. Nakon toga je na njemu instaliran Asterisk, te je kreiran Asterisk korisnik i povezan sa serverom.

SIP serveru je potrebno dodijeliti statičku IP adresu prema shemi koja je prethodno prikazana. SIP server prema shemi ima adresu 192.168.50.2/24. Prema ovoj adresi je i podešena virtuelna mašina. Navedeno je prikazano na slici 1.2.

U nastavku će biti prikazani koraci koji su provedeni za ispravnu instalacijui konfiguraciju SIP servera i Asterisk-a.

Najprije je potrebno instalirati pakete koji su potrebni prije daljne instalacije i konfiguracije SIP-a.

Slika 1.2: Postavljanje statičke adrese na SIP server

\$ sudo apt-get update && sudo apt-get upgrade -y

- \$ sudo su
- \$ apt-get install -y build-essential
- \$ apt-get install -y linux-headers uname -r
- \$ apt-get install -y openssh-server libssl-dev
- \$ apt-get install -y libxml2-dev libnewt-dev
- \$ apt-get install -y libjansson-dev
- \$ apt-get install -y libncurses5-dev
- \$ apt-get install -y sqlite3 libsqlite3-dev
- \$ apt-get install -y pkg-config automake
- \$ apt-get install -y libtool autoconf git
- \$ apt-get install -y subversion uuid uuid-dev

Nakon navedenih koraka slijedi instalacija Asterisk-a, ona se vrši na sljedeći način:

\$ tar xvfz asterisk-18-current.tar.gz

- \$ cd asterisk-18
- \$./configure
- \$ contrib/scripts/get mp3 souce.sh
- \$ make manu select
- \$ make
- \$ sudo make install
- \$ sudo make config
- \$ sudo make samples

Ovim je instaliran IAX protokol, koji za specifičan komunikacijski protokol za Asterisk-bazirana rješenja SIP servera. Njime je omogućeno uspostavljanje VoIP telefonskih sesija između servera i krajnjeg uređaja. Sada je potrebno kreirati Asterisk korisnika i povezati na server. Ovo se vrši sljedećim skupom komandi:

\$ sudo adduser asterisk -disabled-password -no-create-home -gecos "Asterisk_User"

- \$ sudo chown asterisk./var/run/asterisk
- \$ sudo chown -R asterisk./etc/asterisk
- \$ sudo chown -R asterisk./var//lib, log, spool /asterisk
- \$ sudo chown -R asterisk./usr/lib/asterisk

```
$ sudo service asterisk start
$ sudo asterisk -rvvvvvv
$ module show like sip
$ module load chan sip.so
```

Ovim je prikazano dodavanje i povezivanje jednog klijenta na server. Za potrebe uspostavljanja poziva preko SIP servera potrebno je imati dva klijenta, od kojih je jedan klijent *Windows* a drugi *Android*. Da bi ovo bilo omogućeno, na SIP serveru je u datoteci *sip.conf* potrebno dodati sljedeće linije:

```
[6003]
type = friend
secret = test100
host = dynamic
context = my-phone
[6004]
type = friend
secret = test100
host = dynamic
context = my-phone
```

Gdje je 6004 klijent na Windows-u, dok je 6003 klijent na Android-u. Pored navedenog, za konfiguraciju SIP klijenata potrebno je u datoteku extensions.conf dodati sljedeće linije:

```
[my-phone]
exten=>6003,1,Dial(SIP/6003)
exten=>6004,1,Dial(SIP/6004)
```

Kada je u pitanju SIP server, navedenim komandama je njegova konfiguracija završena. Uspješno keiranje SIP klijenata moguće je vidjeti na slici 1.3.

```
Loaded chan_sip.so => (Session Initiation Protocol (SIP))
-- Registered SIP '6004' at 192.168.200.2:5060
> Saved useragent "Linphone Desktop/4.2.5 (Windows 10 Version 2009, Qt 5
.14.2) LinphoneCore/4.4.19" for peer 6004
-- Registered SIP '6003' at 192.168.100.2:40657
> Saved useragent "LinphoneAndroid/4.4.3 (Selma's Galaxy A21s) LinphoneS
DK/4.5.7 (tags/4.5.7^0)" for peer 6003
-- Using SIP BIP Cos mark 5
```

Slika 1.3: Kreiranje SIP klijenata

1.3. FTP server

Nakon uspješne konfiguracije i instalacije SIP servera, potrebno je uspostaviti FTP server. Ovaj server je instaliran i konfigurisan na 18.04 Ubuntu operativnom sistemu. Prije same instalacije servera, potrebno je ažurirati listu postojećih paketa sljedećom komandom:

\$ sudo apt-get update

Nakon toga se instalacija FTP servera vrši komandom:

\$ sudo apt-get install vsftpd

Time je izvršena uspješna instalacija FTP servera. Sada je potrebno pristupiti konfiguracijskoj datoteci *vsftpd.conf* te otkomentarisati sljedeće linije koda:

```
 $ anonymous enable = NO
```

write enable YES

xferlog file = /var/log/vsftpd.log

 $ftpd_banner = Poruka dobrodošlice$

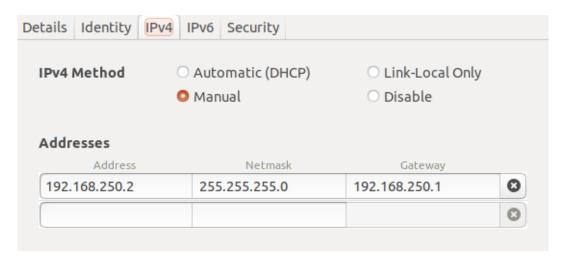
Provjeru ispravnosti prethodnog koraka moguće je izvršiti komandom

\$ sudo service vsftpd restart

Ovim je izvršena ispravna instalacija i konfiguracija servera. Sada je potrebno kreirati klijenta, te kao i prethodno postaviti statičku IP adresu prema adresnoj shemi. Kreiranje klijenta se vrši komandom:

\$ sudo adduser klijent

Postavljanje statičke IP adrese se vrši na virtuelnoj mašini, prema slici 1.1 IP adresa FTP servera je 192.168.250.2/24. Ta adresa je i postavljena što prikazuje slika 1.4.

Slika 1.4: Postavljanje statičke adrese na FTP server

1.4. VoD server

Posljednji server kojeg je potrebno instalirati i konfigurisati je VoD server. On je instaliran na virtuelnoj mašini sa 18.04 Ubuntu operativnim sistemom. Za realizaciju VoD sistema korišten je VLC *Media player*. Instalacija navedenog *player*-a se vrši sljedećom komandom:

\$ apt install vlc

Dok je se za pokretanje navedenog koristi komanda:

\$ vlc

Sada je potrebno izvršiti VLM konfiguraciju sljedećim koracima:

- 1. Odabrati opciju *Tools -> VLM Configuration -* ovim se otvara VLM konfiguracijski prozor
- 2. Izabrati opciju *Video on Demand* ovim se dodaje željena datoteka koja će se kasnije moći *stream*-ati
- 3. Eksportovati VLM konfiguracijske datoteke

Prije pokretanja *stream*-a potrebno je pokrenuti *player*. Navedeno se vrši sljedećom komandom:

\$ vlc -vvv -color -I telnet -telnet-password 0000 -rtsp-port 5554

Sada se vrši povezivanje na telnet server jednostavnom komandom:

\$ telnet localhost 4212

Nakon toga potrebno je učitati konfiguracijske datoteke, što je i prikazano na slici 1.5, sljedećim komandama:

\$ load /home/selma/Documents/proba5.vlm \$ load /home/selma/Documents/proba4.vlm

```
selma@selma-VirtualBox: ~

File Edit View Search Terminal Help

selma@selma-VirtualBox:~$ telnet localhost 4212

Trying 127.0.0.1...

Connected to localhost.

Escape character is '^]'.

VLC media player 3.0.8 Vetinari

Password:

Welcome, Master

> load /home/selma/Documents/proba5.vlm

load

> load /home/selma/Documents/proba4.vlm

load
```

Slika 1.5: Učitavanje konfiguracijskih datoteka

Kao što je bio slučaj sa prethodna dva servera, i sada je potrebno postaviti statičku IP adresu u postavkama virtuelne mašine. Prema shemi IP adresa VoD servera je 192.168.150.2/24. Prema tome je i postavljena na virtuelnoj mašini, što je može vidjeti na slici 1.6.

Slika 1.6: Postavljanje statičke adrese na VoD server

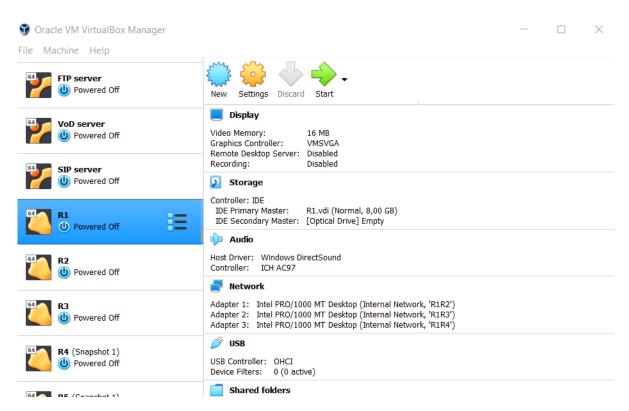
1.5. Backbone mreža

Da bi mreža bila kompletna, pored tri navedena servera i dva klijenta, potrebno je instalirati i konfigurisati rutere. Taj dio mreže se naziva *backbone* mreža. Sastoji se od osam rutera, koji su adresirani u skladu sa shemom koja je prikazana na slici 1.1. Da bi bilo moguće simulirati osam rutera na virtuelnim mašinama korišten je MikroTik RuterOS.

Nakon instalacije navedenih rutera potrebno je podesiti virtuelne mašine na *Internal Network*. Samo ruteri koji su povezani sa klijentima treba da budu u *Bridged mode*. Također, ruterima je potrebno dodijeliti imena na adekvatan način te napraviti ispravnu konfiguraciju kako bi bila uspješna komunikacija između datih rutera. Dalje je potrebno ruterima uspostaviti statičke putanje za VoIP i VoD saobraćaj. Za klijenta 1 i 2 rute su izabrane analogno sa laboratorijskom vježbom 6 i 7. U nastavku su prikazane konfiguracije svih rutera u skladu sa adresnom shemom prikazanom na početku te njihove postavke. Dat je prikaz svakog rutera posebno.

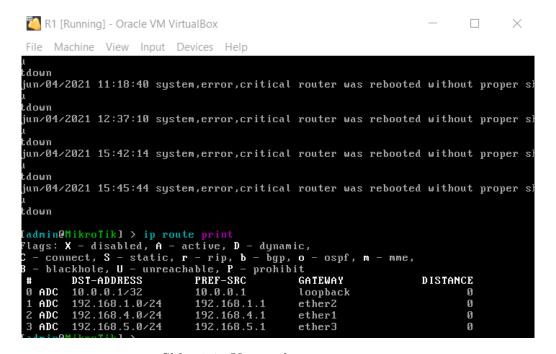
1.5.1. Ruter 1

Ruter 1 je prema shemi na slici 1.1 vezan za rutere R2, R3 i R4, te komunicira sa njima. Prema shemi su mu postavljene IP adrese na sva tri izlazna interfejsa. Na slici 1.7 je prikazana postavka mrežnog adaptera za ruter R1. Sa slike se jasno vidi da imamo tri adaptera koji su postavljeni kao *Internet Network* adapteri, te vezani za R2, R3 i R4.

Slika 1.7: Postavke mrežnog adaptera R1

Slika 1.8 prikazuje komandu *ip route print* koja ispisuje rutu za ruter R1 i IP adrese prema shemi.

Slika 1.8: Komanda ip route print

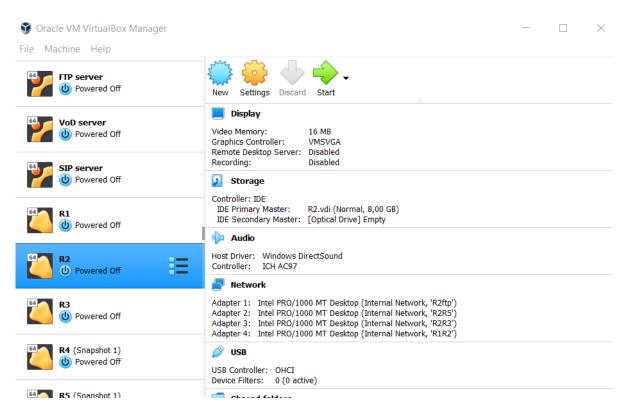
Slika 1.9 prikazuje da prolazi *ping* sa rutera R1 prema ruterima R5, R6 i R7 u mreži. Dakle, omogućena je njihova komunikacija.

```
🌠 R1 [Running] - Oracle VM VirtualBox
File Machine View Input Devices Help
   sent=3 received=3 packet-loss=0%
admin@MikroTikl >
                    ping 192.168.11.2
 SEQ HOST
                                                                  STATUS
                                                  SIZE TTL TIME
   0 192.168.11.2
1 192.168.11.2
                                                        62
62
                                                           3ms
                                                           2ms
   2 192.168.11.2
                                                        62 2ms
   sent=3 received=3 packet-loss=0% min-rtt=2ms avg-rtt=2ms max-rtt=3ms
admin@MikroTikl > ping 192.168.9.2
 SEQ HOST
                                                  SIZE TTL TIME
                                                                  STATUS
   0 192.168.9.2
1 192.168.9.2
                                                        63 1ms
                                                    56
                                                    56
                                                        63 1ms
    192.168.9.2
192.168.9.2
                                                    56
                                                           1ms
                                                        63 Øms
   sent=4 received=4 packet-loss=0% min-rtt=0ms avg-rtt=0ms max-rtt=1ms
admin@MikroTikl > ping 192.168.3.1
 SEQ HOST
                                                  SIZE TTL TIME
     192.168.3.1
                                                       63 1ms
63 1ms
     192.168.3.1
192.168.3.1
                                                    56
                                                        63 1ms
                                                    56
   sent=3 received=3 packet-loss=0% min-rtt=1ms avg-rtt=1ms max-rtt=1ms
 dmin@MikroTik1 >
                                            Right Control
```

Slika 1.9: Ping sa R1 na R5, R6 i R7

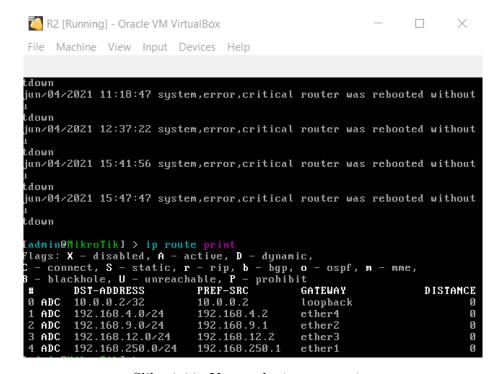
1.5.2. Ruter 2

Ruter 2 je prema shemi na slici 1.1 vezan za FTP server na jednom od svojih interfejsa, te za rutere R1, R3 i R5, te komunicira sa njima. Prema shemi su mu postavljene IP adrese na sva četiri izlazna interfejsa. Na slici 1.10 je prikazana postavka mrežnog adaptera za ruter R2. Sa slike se jasno vidi da imamo četiri adaptera koji su postavljeni kao *Internet Network* adapteri, te vezani za FTP server i rutere R2, R3 i R4.

Slika 1.10: Postavke mrežnog adaptera R2

Slika 1.11 prikazuje komandu *ip route print* koja ispisuje rutu za ruter R2 i IP adrese prema shemi.

Slika 1.11: Komanda ip route print

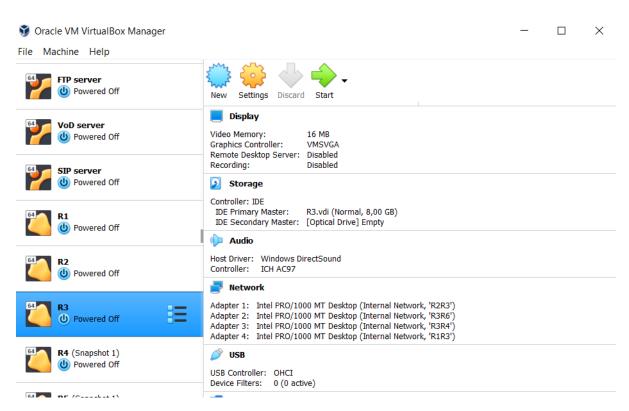
Slika 1.12 prikazuje da prolazi *ping* sa rutera R2 prema ruterima R4, R6 i R8 u mreži. Dakle, omogućena je njihova komunikacija.

```
R2 [Running] - Oracle VM VirtualBox
                                                                \times
File Machine View Input Devices Help
admin@MikroTik]
admin@MikroTikl
adminOMikroTikl >
admin@MikroTik1 >
                    ping 192.168.100.1
                                                                 STATUS
 SEQ HOST
                                                 SIZE
                                                      TTL TIME
   0 192.168.100.1
                                                        63 1ms
                                                    56
   1 192.168.100.1
2 192.168.100.1
                                                    56
                                                        63
                                                           1ms
                                                    56
                                                        63 1ms
   sent=3 received=3 packet-loss=0% min-rtt=1ms avg-rtt=1ms max-rtt=1m
admin@MikroTikl > ping 192.168.7.2
 SEQ HOST
                                                 SIZE TTL TIME
    192.168.7.2
                                                    56
                                                        63
                                                           1ms
   1 192.168.7.2
                                                    56
                                                        63 1ms
   2 192.168.7.2
                                                   56
                                                        63 1ms
   sent=3 received=3 packet-loss=0% min-rtt=1ms avg-rtt=1ms max-rtt=1m
adminOMikroTikl >
                   ping 192.168.13.1
 SEQ HOST
                                                 SIZE TTL TIME
                                                                 STATUS
   0 192.168.13.1
                                                    56
                                                        63 1ms
   1 192.168.13.1
                                                    56
                                                        63 0ms
     192.168.13.1
                                                    56
                                                        63 1ms
   sent=3 received=3 packet-loss=0% min-rtt=0ms avg-rtt=0ms max-rtt=1m
```

Slika 1.12: Ping sa R2 na R4, R6 i R8

1.5.3. Ruter 3

Ruter 3 je prema shemi na slici 1.1 vezan za rutere R1, R2, R4 i R6, te komunicira sa njima. Prema shemi su mu postavljene IP adrese na sva četiri izlazna interfejsa. Na slici 1.13 je prikazana postavka mrežnog adaptera za ruter R3. Sa slike se jasno vidi da imamo četiri adaptera koji su postavljeni kao *Internet Network* adapteri, te vezani za FTP server i rutere R1, R2, R4 i R6.

Slika 1.13: Postavke mrežnog adaptera R3

Slika 1.14 prikazuje komandu *ip route print* koja ispisuje rutu za ruter R3 i IP adrese prema shemi.

```
🌠 R3 [Running] - Oracle VM VirtualBox
                                                                                     Machine View Input Devices
jun/04/2021 11:18:54 system,error,critical router was rebooted without proper
jun/04/2021 12:38:14 system,error,critical router was rebooted without proper s
tdown
jun/04/2021 15:41:48 system,error,critical router was rebooted without proper s
jun/04/2021 15:48:30 system,error,critical router was rebooted without proper s
tdown
[admin@MikroTik] > ip route print
Plags: X - disabled, A - active, D - dynamic,
C - connect, S - static, r - rip, b - bgp, o
B - blackhole, U - unreachable, P - prohibit
                                                         ospf, m - mme,
    blackhole, U - unreachable, P -
DST-ADDRESS PREF-SRC
                                           prohibit
                                                    GATEWAY
                                                                            DISTANCE
         10.0.0.3/32
192.168.1.0/24
                                 10.0.0.3
192.168.1.2
Ø
   ADC
                                                     loopback
   ADC
                                                                                     Ø
                                                    ether4
                                                                                     Ø
   ADC
         192.168.2.0/24
                                 192.168.2.1
                                                    ether2
         192.168.10.0/24
                                 192.168.10.1
                                                                                     Ø
   ADC
                                                     ether3
   ADC
         192.168.12.0/24
                                 192.168.12.1
                                                     ether1
```

Slika 1.14: Komanda ip route print

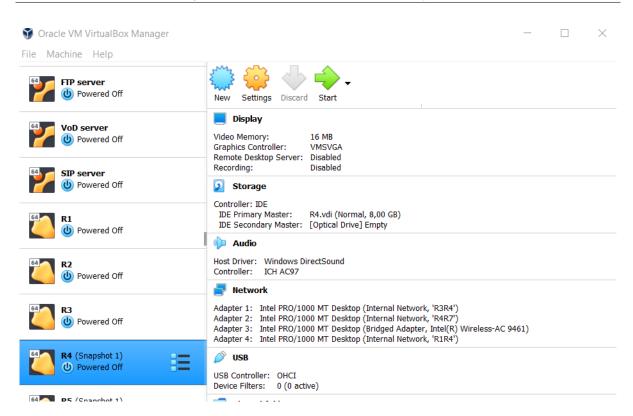
Slika 1.15 prikazuje da prolazi *ping* sa rutera R3 prema ruterima R5, R7 i R8 u mreži. Dakle, omogućena je njihova komunikacija.

```
🌠 R3 [Running] - Oracle VM VirtualBox
                                                                        \times
File Machine View Input Devices Help
       192.168.10.0/24
                           192.168.10.1
                                            ether3
                                                                       Ø
4 ADC
      192.168.12.0/24
                           192.168.12.1
                                            ether1
admin@MikroTik1 >
                   ping 192.168.150.1
SEO HOST
                                                                STATUS
                                                SIZE TTL TIME
   0 192.168.150.1
                                                  56
                                                      63
                                                          1ms
   1 192.168.150.1
                                                  56
                                                      63
                                                         1ms
     192.168.150.1
                                                  56
                                                      63
                                                          1ms
   3 192.168.150.1
                                                  56
                                                      63 1ms
   sent=4 received=4 packet-loss=0% min-rtt=1ms avg-rtt=1ms max-rtt=1ms
admin@MikroTikl > ping 192.168.11.2
SEQ HOST
                                                SIZE TTL TIME
   0 192.168.11.2
                                                      63 Zms
                                                  56
   1 192.168.11.2
                                                  56
                                                      63 1ms
   2 192.168.11.2
                                                  56
                                                      63 1ms
   sent=3 received=3 packet-loss=0% min-rtt=1ms avg-rtt=1ms max-rtt=2ms
                   ping 192.168.200.1
admin@MikroTikl >
SEQ HOST
                                                SIZE TTL TIME
                                                                STATUS
   0 192.168.200.1
                                                  56
                                                      63 2ms
   1 192.168.200.1
                                                  56
                                                      63 1ms
    192.168.200.1
                                                      63
                                                         1ms
   sent=3 received=3 packet-loss=0% min-rtt=1ms avg-rtt=1ms max-rtt=2ms
```

Slika 1.15: Ping sa R3 na R5, R7 i R8

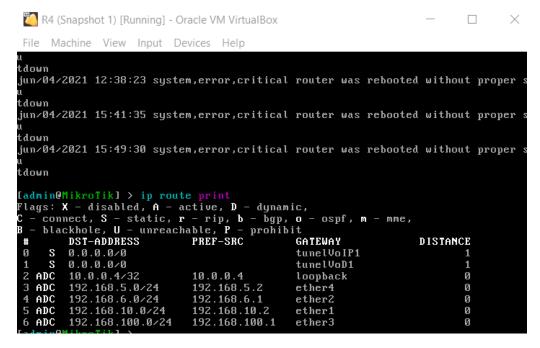
1.5.4. Ruter 4

Ruter 4 je prema shemi na slici 1.1 vezan za klijenta 1 i rutere R1, R3, i R7, te komunicira sa njima. Prema shemi su mu postavljene IP adrese na sva četiri izlazna interfejsa. Na slici 1.16 je prikazana postavka mrežnog adaptera za ruter R4. Sa slike se jasno vidi da imamo četiri adaptera od kojih su tri postavljena kao *Internet Network* adapteri, dok je jedan koji je vezan za klijenta postavljen kao *Bridged* adapter te vezani za rutere R1, R3 i R7.

Slika 1.16: Postavke mrežnog adaptera R4

Slika 1.17 prikazuje komandu *ip route print* koja ispisuje rutu za ruter R4 i IP adrese prema shemi.

Slika 1.17: Komanda ip route print

Slika 1.18 prikazuje da prolazi *ping* sa rutera R4 prema ruterima R5, R6 i R8 u mreži. Dakle, omogućena je njihova komunikacija.

Za ruter 4 je na slikama 1.19 i 1.20 prikazano je testiranje statičkog tunela za VoD za

```
R4 (Snapshot 1) [Running] - Oracle VM VirtualBox
                                                                          Machine View Input Devices Help
  192.168.150.1
admin@MikroTikl > ping 192.168.13.2
                                                  SIZE
                                                       TTL
                                                           TIME
   0 192.168.13.2
1 192.168.13.2
                                                    56
                                                           2ms
                                                        62 2ms
   2 192.168.13.2
                                                        62 2ms
                                                    56
   sent=3 received=3 packet-loss=0% min-rtt=2ms avg-rtt=2ms max-rtt=2ms
admin@MikroTikl >
                   ping 192.168.11.1
SEQ HOST
0 192.168.11.1
                                                  SIZE TTL TIME
                                                                  STATUS
                                                           1ms
                                                    56
                                                        63
    192.168.11.1
192.168.11.1
                                                        63 1ms
                                                    56
                                                        63 Zms
   sent=3 received=3 packet-loss=0% min-rtt=1ms avg-rtt=1ms max-rtt=2ms
admin@MikroTikl > ping 192.168.7.2
 SEQ HOST
                                                  SIZE TTL TIME
                                                                  STATUS
     192.168.7.
                                                        63
                                                    56
                                                           1ms
     192.168.7.2
                                                    56
                                                        63
                                                           1ms
     192.168.7.2
                                                    56
                                                           1ms
                                                        63
   3 192.168.7.2
                                                    56
                                                        63 1ms
          received=4 packet-loss=0% min-rtt=1ms avg-rtt=1ms max-rtt=1ms
```

Slika 1.18: Ping sa R4 na R5, R6 i R8

klijenta 1, te za VoIP za klijenta 1, redom. Prikazani su *hop*-pvi koje paket prolazi na svojoj putanji, vidimo da nema nikakvih gubitaka.

```
interface traffic-eng monitor tunelVoD1
             tunnel-id: 2
   primary-path-state: established
         primary-path: statickiVoD1
 secondary-path-state: not-necessary
           active-path: statickiVoD1
          active-lspid:
          active-label: 18
       explicit-route: S:192.168.10.1/32,S:192.168.12.1/32,S:192.168.12.2/32,
S:192.168.9.1/32,S:192.168.9.2/32
        recorded-route: 192.168.12.1[18],192.168.9.1[18],192.168.9.2[0]
   reserved-bandwidth: 15.0Mbps
admin@MikroTikl > tool traceroute routing
                                              -table=VoD1 192.168.150.1
# ADDRESS
                                       LOSS SENT
                                                      LAST
                                                                AVG
                                                                        BEST
                                                                                WORST
  192.168.10.1
192.168.12.2
                                               13
13
                                         0%
                                                     2.6ms
                                                                2.4
                                                     1.8ms
                                          0%
                                                                1.3
                                                                         0.3
  192.168.150.1
```

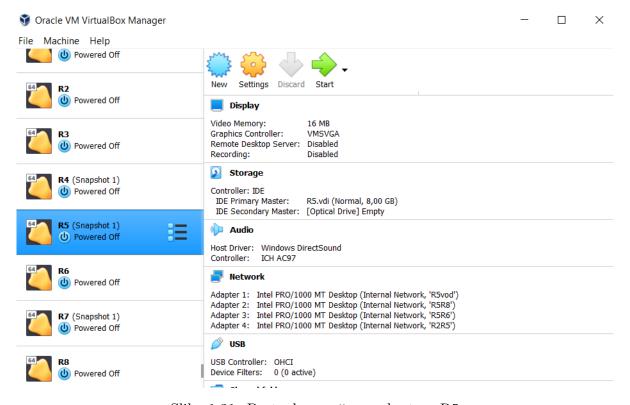
Slika 1.19: Informacije i testiranje statičkog tunela VoD1 za R4

1.5.5. Ruter 5

Ruter 5 je prema shemi na slici 1.1 vezan za VoD server na jednom od svojih interfejsa te za rutere R2, R6, i R8, te komunicira sa njima. Prema shemi su mu postavljene IP adrese na sva četiri izlazna interfejsa. Na slici 1.21 je prikazana postavka mrežnog adaptera za ruter R5. Sa slike se jasno vidi da imamo četiri adaptera koji su postavljeni kao *Internet Network* adapteri, te vezani za VoD server kao i za rutere R2, R6 i R8.

```
[admin@MikroTik] > interface traffic-eng monitor tunelVoIP1
              tunnel-id: 1
    primary-path-state: established
           primary-path: statickiVoIP1
  secondary-path-state: not-necessary
                          statickiVoIP1
            active-path:
           active-lspid: 1
           active-label: expl-null
        explicit-route: S:192.168.6.2/32 recorded-route: 192.168.6.2[0]
    reserved-bandwidth: 1000.0kbps
[admin@MikroTik] > tool traceroute routing-table=VoIP1 192.168.50.1
                                        LOSS SENT
                                                      LAST
                                                                        BEST
                                                                               WORST
   ADDRESS
                                                                AUG
   192.168.50.1
                                                                0.8
                                          0%
                                               10
                                                     0.7ms
```

Slika 1.20: Informacije i testiranje statičkog tunela VoIP1 za R4

Slika 1.21: Postavke mrežnog adaptera R5

Slika 1.22 prikazuje komandu *ip route print* koja ispisuje rutu za ruter R5 i IP adrese prema shemi.

Slika 1.23 prikazuje da prolazi *ping* sa rutera R5 prema ruterima R2, R4 i R7 u mreži. Dakle, omogućena je njihova komunikacija.

Za ruter 5 je na slikama 1.24 i 1.25 prikazano je testiranje statičkog tunela za VoD za klijenta 1, te za VoD za klijenta 2, redom. Prikazani su *hop*-pvi koje paket prolazi na svojoj putanji, vidimo da nema nikakvih gubitaka.

```
R5 (Snapshot 1) [Running] - Oracle VM VirtualBox
     Machine View Input Devices Help
ROUTER HAS NO SOFTWARE KEY
You have 20h39m to configure the router to be remotely accessible,
and to enter the key by pasting it in a Telnet window or in Winbox.
Turn off the device to stop the timer.
See www.mikrotik.com/key for more details.
Current installation "software ID": N7NE-HG4Q
Please press "Enter" to continue!
 admin@MikroTikl > ip route print
lags: X - disabled, A - active, D - dynamic,
   connect, S - static, r - rip, b - bgp, o -
blackhole, U - unreachable, P - prohibit
DST-ADDRESS PREF-SRC GATI
                                                             ospf, m - mme,
                                                        GATEWAY
                                                                                 DISTANCE
         0.0.0.0 / 0
                                                        tunelVoD1
         0.0.0.0 / 0
                                                        tunelVoD2
         10.0.0.5/32
192.168.8.0/24
   ADC
                                   10.0.0.5
                                                        loopback
                                                                                          Ø
                                   192.168.8.2
   ADC
                                                        ether2
                                                                                          И
         192.168.9.0/24
192.168.13.0/24
                                   192.168.9.2
   ADC
                                                        ether4
                                                                                          Ø
                                   192.168.13.2
   ADC
                                                        ether3
                                                                                          Ø
   ADC
         192.168.150.0/24
                                   192.168.150.1
                                                        ether1
                                                                                          0
                                                      Dight Control
```

Slika 1.22: Komanda ip route print

```
🌠 R5 (Snapshot 1) [Running] - Oracle VM VirtualBox
                                                                          X
    Machine View Input Devices Help
  192.168.200.1
admin@MikroTikl >
                    ping 192.168.4.2
 SEQ HOST
                                                  SIZE
                                                       TTL
                                                           TIME
    192.168.4.2
                                                    56
                                                        64
                                                           Øms
   1 192.168.4.2
                                                        64
                                                    56
                                                           0ms
   2 192.168.4.2
                                                        64
                                                    56
                                                           0ms
     192.168.4.2
                                                        64
                                                    56
                                                           0ms
   sent=4 received=4 packet-loss=0% min-rtt=0ms avg-rtt=0ms max-rtt=0ms
dmin@MikroTikl > ping 192.168.7.1
 SEQ HOST
                                                  SIZE TTL TIME
                                                                  STATUS
   0 192.168.7.1
1 192.168.7.1
2 192.168.7.1
                                                       63 1ms
                                                    56
                                                        63
                                                           1ms
                                                    56
                                                        63 1ms
     192.168.7.1
                                                        63 1ms
   sent=4 received=4 packet-loss=0% min-rtt=1ms avg-rtt=1ms max-rtt=1ms
admin@MikroTik] > ping 192.168.100.1
                                                  SIZE TTL TIME STATUS
56 62 2ms
 SEQ HOST
    192.168.100.1
                                                    56 62 1ms
   1 192.168.100.1
   sent=2 received=2 packet-loss=0% min-rtt=1ms avg-rtt=1ms max-rtt=2ms
```

Slika 1.23: Ping sa R5 na R2, R4 i R7

1.5.6. Ruter 6

Ruter 6 je prema shemi na slici 1.1 za rutere R3, R5, R7 i R8, te komunicira sa njima. Prema shemi su mu postavljene IP adrese na sva četiri izlazna interfejsa. Na slici 1.26 je prikazana postavka mrežnog adaptera za ruter R6. Sa slike se jasno vidi da imamo četiri adaptera koji su postavljeni kao *Internet Network* adapteri, te vezani za rutere R3, R5, R7 i R8.

```
tunnel-id: 1
   primary-path-state: established
           primary-path: statickiVoD1
 secondary-path-state: not-necessary
           active-path:
active-lspid:
                             statickiVoD1
           active-label:
                            $:192.168.9.1/32,$:192.168.12.2/32,$:192.168.12.1/32,
$:192.168.10.1/32,$:192.168.10.2/32
192.168.12.2[17],192.168.10.1[17],192.168.10.2[0]
        explicit-route:
        recorded-route:
   reserved-bandwidth: 15.0Mbps
admin@MikroTik] > tool traceroute routing-table=VoD1 192.168.100.1
 ADDRESS
                                            LOSS SENT
                                                                                 BEST
                                                                                          WORST
                                                             LAST
                                                                        AVG
                                                                        1.6
  192.168.9.1
                                              0%
                                                     10
                                                              2ms
                                                                                  0.6
  192.168.12.1
                                                     10
                                                           2.1ms
                                                                                  0.4
  192.168.100.1
```

Slika 1.24: Informacije i testiranje statičkog tunela VoD1 za R5

```
admin@MikroTik1 > interface traffic-eng monitor tunelVoD2
             tunnel-id: 2
   primary-path-state: established
         primary-path:
                        statickiVoD2
 secondary-path-state:
                        not-necessary
          active-path:
                        statickiVoD2
         active-lspid:
         active-label:
                        expl-null
S:192.168.8.1/32
       explicit-route:
                        192.168.8.1[0]
       recorded-route:
   reserved-bandwidth: 15.0Mbps
[admin@MikroTik] > tool traceroute routing-table=VoD2 192.168.200.1
  ADDRESS
                                     LOSS SENT
                                                   LAST
                                                            AVG
                                                                    BEST
                                                                           WORST
  192.168.200.1
                                       0%
                                                                     0.6
```

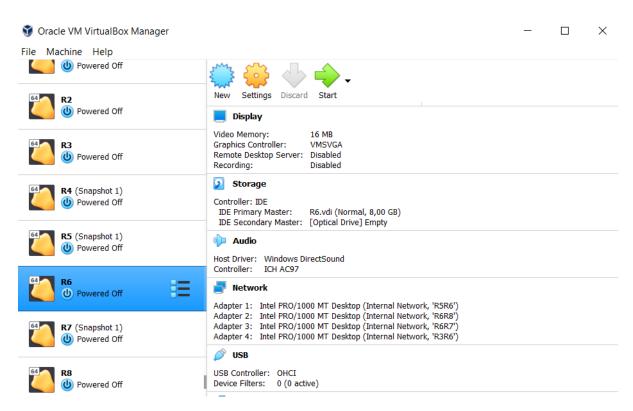
Slika 1.25: Informacije i testiranje statičkog tunela VoD2 za R5

Slika 1.27 prikazuje komandu *ip route print* koja ispisuje rutu za ruter R6 i IP adrese prema shemi.

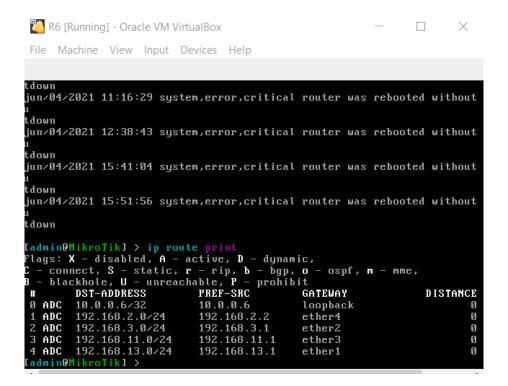
Slika 1.23 prikazuje da prolazi *ping* sa rutera R6 prema ruterima R1, R4 i R5 u mreži. Dakle, omogućena je njihova komunikacija.

1.5.7. Ruter 7

Ruter 7 je prema shemi na slici 1.1 vezan za SIP server preko jednog od svojih interfejsa, te za rutere R4, R6 i R8, te komunicira sa njima. Prema shemi su mu postavljene IP adrese na sva četiri izlazna interfejsa. Na slici 1.29 je prikazana postavka mrežnog adaptera za ruter R7. Sa slike se jasno vidi da imamo četiri adaptera koji su postavljeni kao *Internet Network* adapteri, te vezani za rutere R4, R6 i R8 kao i za SIP server.

Slika 1.26: Postavke mrežnog adaptera R6

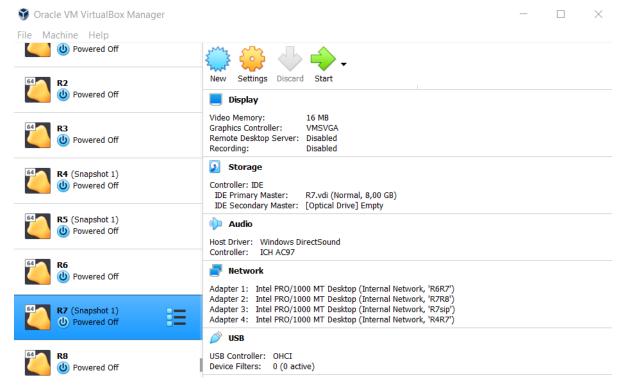
Slika 1.27: Komanda ip route print

Slika 1.30 prikazuje komandu *ip route print* koja ispisuje rutu za ruter R7 i IP adrese prema shemi.

Slika 1.31 prikazuje da prolazi *ping* sa rutera R7 prema ruterima R2, R4 i R8 u mreži. Dakle, omogućena je njihova komunikacija.

```
R6 [Running] - Oracle VM VirtualBox
                                                                                \times
                                                                        File Machine View Input Devices Help
       192.168.11.0/24
192.168.13.0/24
                                                   ether3
                               192.168.13.1
                                                   ether1
 dmin@MikroTikl >
                      ping 192.168.4.1
                                                        SIZE TTL TIME
56 63 2ms
 SEQ HOST
                                                                          STATUS
   0 192.168.4.1
1 192.168.4.1
2 192.168.4.1
                                                          56
                                                               63 1ms
                                                          56
                                                              63 1ms
   sent=3 received=3 packet-loss=0% min-rtt=1ms avg-rtt=1ms max-rtt=2m
dmin@MikroTikl > ping 192.168.100.1
 SEQ HOST
                                                        SIZE TTL TIME
   0 192.168.100.1
1 192.168.100.1
2 192.168.100.1
                                                              63 1ms
                                                          56
                                                               63 1ms
                                                          56
                                                              63 1ms
   sent=3 received=3 packet-loss=0% min-rtt=1ms avg-rtt=1ms max-rtt=1
admin@MikroTikl > ping 192.168.150.1
 SEQ HOST
                                                        SIZE TTL TIME STATUS
     192.168.150.1
192.168.150.1
192.168.150.1
                                                              64 0ms
64 1ms
                                                          56
                                                          56
                                                          56
                                                               64 0ms
     192.168.150.1
                                                          56
                                                              64 0ms
    sent=4 received=4 packet-loss=0% min-rtt=0ms avg-rtt=0ms max-rtt=1
```

Slika 1.28: Ping sa R6 na R1, R4 i R5

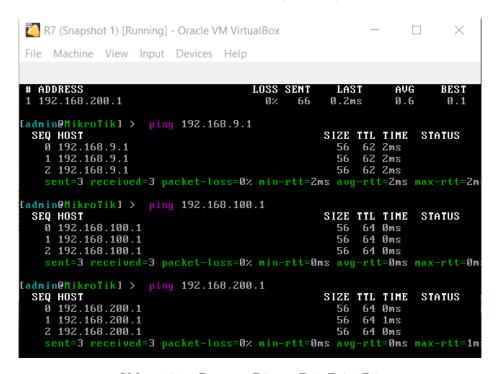
Slika 1.29: Postavke mrežnog adaptera R7

Za ruter 7 je na slikama 1.32 i 1.33 prikazano je testiranje statičkog tunela za VoIP za klijenta 1, te za VoIP za klijenta 2, redom. Prikazani su *hop*-pvi koje paket prolazi na svojoj putanji, vidimo da nema nikakvih gubitaka.

```
\times
R7 (Snapshot 1) [Running] - Oracle VM VirtualBox
File Machine View Input Devices Help
jun/04/2021 12:38:48 system,error,critical router was rebooted without
jun/04/2021 15:40:55 system,error,critical router was rebooted without
jun/04/2021 15:52:41 system,error,critical router was rebooted without
down
 admin@MikroTikl > ip route print
lags: X - disabled, A - active, D - dynamic,
- connect, S - static, r - rip, b - bgp, o
- blackhole, U - unreachable, P - prohibit

BST-ADDRESS PREF-SRC GA
                                                               ospf, m - mme,
                                                                                    DISTANCE
                                                          GATEWAY
          0.0.0.0 / 0
                                                          tunelVoIP1
          0.0.0.0 / 0
                                                          tunelVoIP2
          10.0.0.7/32
192.168.6.0/24
   ADC
                                    10.0.0.7
                                                          loopback
                                    192.168.6.2
192.168.7.1
192.168.11.2
   ADC
                                                          ether4
          192.168.7.0/24
192.168.11.0/24
   ADC
                                                          ether2
                                                          ether1
                                    192.168.50.1
                                                          ether3
```

Slika 1.30: Komanda ip route print

Slika 1.31: Ping sa R7 na R2, R4 i R8

1.5.8. Ruter 8

Ruter 8 je prema shemi na slici 1.1 vezan za klijenta 2 preko jednog od svojih interfejsa, te za rutere R5, R6 i R7, te komunicira sa njima. Prema shemi su mu postavljene IP adrese na sva četiri izlazna interfejsa. Na slici 1.34 je prikazana postavka mrežnog adaptera za ruter R8. Sa slike se jasno vidi da imamo četiri adaptera, od kojih su tri postavljena kao

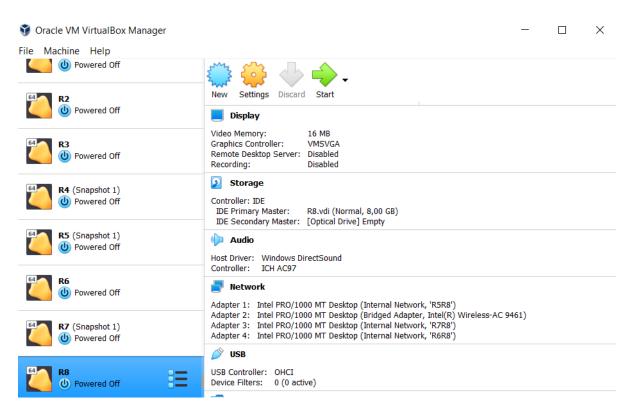
```
[admin@MikroTik] > interface traffic-eng monitor tunelVoIP1
              tunnel-id: 1
    primary-path-state: established
          primary-path: statickiVoIP1
 secondary-path-state: not-necessary
           active-path: statickiVoIP1
          active-lspid: 1
        active-label: expl-null explicit-route: S:192.168.6.1/32
        recorded-route: 192.168.6.1[0]
    reserved-bandwidth: 1000.0kbps
[admin@MikroTik] > tool traceroute routing-table=VoIP1 192.168.100.1
# ADDRESS
                                      LOSS SENT
                                                              AVG
                                                     LAST
                                                                      BEST
1 192.168.100.1
                                                   0.6ms
                                                              0.8
                                         0%
                                              11
                                                                       0.6
```

Slika 1.32: Informacije i testiranje statičkog tunela VoIP1 za R7

```
[admin@MikroTik] > interface traffic-eng monitor tunelVoIP2
             tunnel-id: 2
   primary-path-state: established
          primary-path: statickiVoIP2
 secondary-path-state: not-necessary
           active-path: statickiVoIP2
          active-lspid: 1
          active-label: expl-null
        explicit-route: S:192.168.7.2/32
        recorded-route: 192.168.7.2[0]
    reserved-bandwidth: 1000.0kbps
[admin@MikroTik] > tool traceroute routing-table=VoIP2 192.168.200.1
                                     LOSS SENT
# ADDRESS
                                                  LAST
                                                           AVG
                                                                   BEST
  192.168.200.1
                                       0%
                                            66
                                                 0.2ms
                                                           0.6
                                                                    0.1
```

Slika 1.33: Informacije i testiranje statičkog tunela VoD2 za R7

Internet Network adapteri, te vezani za rutere R5, R6 i R7 kao i jedan adapter koji je postavljen kao Bridged adapter i vezan za klijenta 2.

Slika 1.34: Postavke mrežnog adaptera R8

Slika 1.35 prikazuje komandu *ip route print* koja ispisuje rutu za ruter R8 i IP adrese prema shemi.

```
R8 [Running] - Oracle VM VirtualBox
                                                                                           File Machine View Input Devices Help
down
jun/04/2021 12:39:02 system,error,critical router was rebooted without proper s
jun/04/2021 15:40:49 system,error,critical router was rebooted without proper sl
jun/04/2021 15:53:27 system,error,critical router was rebooted without proper sl
down
admin@MikroTik1 > ip route print
lags: X - disabled, A - active, D - dynamic,
- connect, S - static, r - rip, b - bgp, o -
- blackhole, U - unreachable, P - prohibit
# DST-ADDRESS PREF-SRC GATE
                                                             ospf, m - mme,
                                                        GATEWAY
                                                                                 DISTANCE
         0.0.0.0 / 0
                                                        tunelVoIP2
         0.0.0.0 / 0
                                                        tunelVoD2
                                  10.0.0.8
192.168.3.2
                                                                                          Ø
   ADC
         10.0.0.8/32
                                                        loopback
          192.168.3.0/24
                                                                                          Ø
   ADC
                                                        ether4
         192.168.7.0/24
                                  192.168.7.2
                                                                                          Ø
   ADC
                                                        ether3
         192.168.8.0/24
                                   192.168.8.1
                                                                                          0
                                                        ether1
                                   192.168.200.1
          192.168.200.0/24
                                                        ether2
```

Slika 1.35: Komanda ip route print

Slika 1.36 prikazuje da prolazi *ping* sa rutera R8 prema ruterima R1, R2 i R4 u mreži. Dakle, omogućena je njihova komunikacija.

Za ruter 8 je na slikama 1.37 i 1.38 prikazano je testiranje statičkog tunela za VoD za

```
🎇 R8 [Running] - Oracle VM VirtualBox
                                                                                           X
    Machine View Input Devices
admin@MikroTik1 >
                      ping 192.168.1.1
SEQ HOST
                                                       SIZE TTL TIME
                                                                         STATUS
     192.168.1.1
192.168.1.1
192.168.1.1
                                                              62 2ms
62 2ms
                                                          56
                                                              62 2ms
62 2ms
                                                          56
   3 192.168.1.1
4 192.168.1.1
                                                          56
                                                              62 2ms
   sent=5 received=5 packet-loss=0% min-rtt=2ms
                                                         aug-rtt=2ms max-rtt=2ms
admin@MikroTikl > ping 192.168.250.1
 SEQ HOST
                                                       SIZE TTL TIME
                                                                        STATUS
   0 192.168.250.1
1 192.168.250.1
2 192.168.250.1
                                                          56 63 1ms
                                                          56
                                                              63 1ms
                                                          56
                                                              63 2ms
   sent=3 received=3 packet-loss=0% min-rtt=1ms avg-rtt=1ms max-rtt=2ms
admin@MikroTikl >
                      ping 192.168.100.1
 SEQ HOST
                                                       SIZE TTL TIME
                                                                         STATUS
     192.168.100.1
192.168.100.1
192.168.100.1
                                                             63 1ms
                                                          56
                                                              63
                                                                  1ms
                                                          56
                                                              63 1ms
   sent=3 received=3 packet-loss=0% min-rtt=1ms avg-rtt=1ms max-rtt=1ms
```

Slika 1.36: Ping sa R8 na R1, R2 i R4

klijenta 2, te za VoIP za klijenta 2, redom. Prikazani su *hop*-pvi koje paket prolazi na svojoj putanji, vidimo da nema nikakvih gubitaka.

```
interface traffic-eng monitor tunelVoD2
admin@MikroTikl >
             tunnel-id: 2
   primary-path-state: established
         primary-path: statickiVoD2
 secondary-path-state: not-necessary
          active-path: statickiVoD2
         active-lspid: 1
       active-label: expl-null
explicit-route: S:192.168.8.2/32
       recorded-route: 192.168.8.2[0]
   reserved-bandwidth: 15.0Mbps
admin@MikroTikl > tool traceroute routing-table=VoD2 192.168.150.1
# ADDRESS
                                                                      BEST
                                      LOSS SENT
                                                    LAST
                                                              AVG
                                                                             WORST
  192.168.150.1
                                                   0.7ms
                                                              0.9
                                                                      0.6
                                        0%
```

Slika 1.37: Informacije i testiranje statičkog tunela VoD2 za R8

```
interface traffic-eng monitor tunelVoIP2
                tunnel-id: 1
    primary-path-state: established
 primary-path: statickiVoIP2
secondary-path-state: not-necessary
           active-path: statickiVoIP2
active-lspid: 1
         active-label: expl-null
explicit-route: S:192.168.7.1/32
recorded-route: 192.168.7.1[0]
    reserved-bandwidth: 1000.0kbps
admin@MikroTik] > tool traceroute routing-table=VoIP2 192.168.50.1
# ADDRESS
                                               LOSS SENT
                                                                LAST
                                                                                      BEST
                                                                                               WORST
  192.168.50.1
                                                 0 \times
                                                               0.8ms
                                                                                       0.2
```

Slika 1.38: Informacije i testiranje statičkog tunela VoIP2 za R8

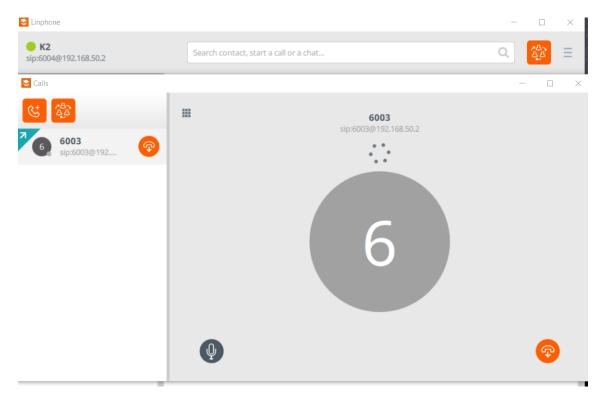
2. Testiranje sistema

2.1. Testiranje SIP servera

Za uspostavu poziva sada je potrebno na mobilnom uređaju sa *Android*-om koji je prvi klijent, te na *Windows*-u koji je drugi klijent, instalirati aplikacije kako bi ova dva klijenta uspostavila poziv. Na oba uređaja je instalirana *Linphone* aplikacija, što će na narednim slikama biti i pokazano.

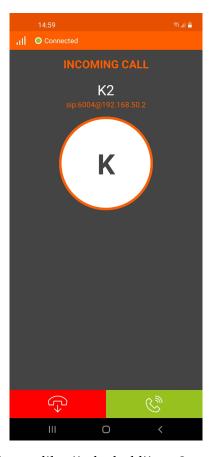
U skladu sa shemom na slici 1.1 klijentima su dodjeljene statičke IP adrese, ito redom za klijenta 1 192.168.100.2/24 i za klijenta 2 192.168.200.2/24.

Na slici 2.1 prikazan je poziv koji uspostavlja klijent 2 (računar sa Windows operativnim sistemom) prema klijentu 1 (mobilni telefon sa Android-om).

Slika 2.1: Prikaz aplikacije kada klijent 1 poziva klijenta 2

Na slici 2.2 prikazan je obrnut slučaj. Dakle poziv koji uspostavlja klijent 1 prema klijentu 2.

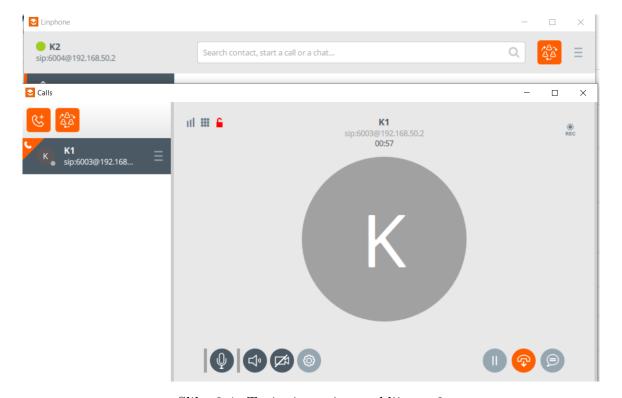

Slika 2.2: Prikaz aplikacije kada klijent 2 poziva klijenta 1

Dalje je na slikama 2.3 i 2.4 prikazano trajanje poziva na klijentu 1 i klijentu 2 respektivno

Slika 2.3: Trajanje poziva na klijentu 1

Slika 2.4: Trajanje poziva na klijentu 2

Tok uspostave poziva je moguće pratiti na SIP serveru, što je prikazano na slikama 2.5

i 2.6.

```
Executing [6004@my-phone:1] Dial("SIP/6003-00000000", "SIP/6004") in new
stack
  = Using SIP RTP CoS mark 5
      Called SIP/6004
      SIP/6004-00000001 is ringing
       > 0x7f8cac008890 -- Strict RTP learning after remote address set to: 192
168.200.2:7078
      SIP/6004-00000001 answered SIP/6003-00000000
      Channel SIP/6004-00000001 joined 'simple_bridge' basic-bridge <6675b93c-
21f-4ab8-ba8f-e3495750911b>
      Channel SIP/6003-00000000 joined 'simple_bridge' basic-bridge <6675b93c-
21f-4ab8-ba8f-e3495750911b>
       Bridge 6675b93c-321f-4ab8-ba8f-e3495750911b: switching from simple bri
lge technology to native_rtp
        Remotely bridged 'SIP/6003-00000000' and 'SIP/6004-00000001' - media w
.ll flow directly between them
        0x7f8cac008890 -- Strict RTP switching to RTP target address 192.168.2
0.2:7078 as source
       > 0x7f8ca400f180 -- Strict RTP switching to RTP target address 192.168.1
0.2:7078 as source
      > 0x7f8ca400f180 -- Strict RTP learning complete - Locking on source add
ess 192.168.100.2:7078
      Channel SIP/6004-00000001 left 'native_rtp' basic-bridge <6675b93c-321f-
ab8-ba8f-e3495750911b>
      Channel SIP/6003-00000000 left 'native_rtp' basic-bridge <6675b93c-321f-
ab8-ba8f-e3495750911b>
 == Spawn extension (my-phone, 6004, 1) exited non-zero on 'SIP/6003-000000000'
tpserver-VirtualBox*CLI>
```

Slika 2.5: Tok uspostave poziva od klijenta 1 do klijenta 2

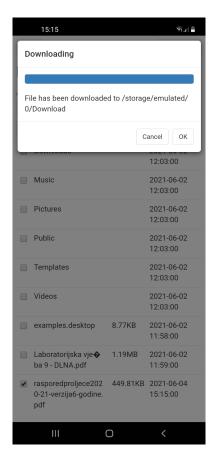
```
Executing [6003@my-phone:1] Dial("SIP/6004-00000002", "SIP/6003") in new
 stack
   = Using SIP RTP CoS mark 5
      Called SIP/6003
      SIP/6003-00000003 is ringing
      SIP/6003-00000003 is ringing
      SIP/6003-00000003 is ringing
       SIP/6003-00000003 is ringing
        0x7f8ca401fff0 -- Strict RTP learning after remote address set to: 192
.168.100.2:7078
       SIP/6003-00000003 answered SIP/6004-00000002
       Channel SIP/6003-00000003 joined 'simple_bridge' basic-bridge <1e0e389e-
6f49-47e7-a5bc-bdc84ccc3453>
       Channel SIP/6004-00000002 joined 'simple_bridge' basic-bridge <1e0e389e-
6f49-47e7-a5bc-bdc84ccc3453>
        Bridge 1e0e389e-6f49-47e7-a5bc-bdc84ccc3453: switching from simple_bri
dge technology to native_rtp
        Remotely bridged 'SIP/6004-00000002' and 'SIP/6003-00000003' - media w
ill flow directly between them
        0x7f8ca400f180 -- Strict RTP switching to RTP target address 192.168.2
00.2:7078 as source
        ox7f8ca400f180 -- Strict RTP learning complete - Locking on source add
ress 192.168.200.2:7078
         0x7f8ca401fff0 -- Strict RTP switching to RTP target address 192.168.1
00.2:7078 as source
       Channel SIP/6003-00000003 left 'native_rtp' basic-bridge <1e0e389e-6f49-
47e7-a5bc-bdc84ccc3453>
       Channel SIP/6004-00000002 left 'native_rtp' basic-bridge <1e0e389e-6f49-
47e7-a5bc-bdc84ccc3453>
```

Slika 2.6: Tok uspostave poziva od klijenta 2 do klijenta 1

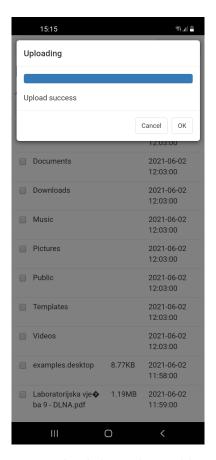
2.2. Testiranje FTP servera

Za svrhu testiranja FTP servera na klijentima 1 i 2 korištena je aplikacija FileZilla. Za uspješan prenos datoteka potrebno je klijente konektovati na FTP server, time im je omogućen prenos datoteka. Da bi se klijenti konektovali na server, potrebno je unijeti šifru i korisničko ime koji su definisani prilikom konfiguracije FTP servera. Na narednim slikama prikazana je funkcionalnost ovog servera.

Na slici 2.7 prikazan je download datoteke na klijentu 1. Dok je na slici 2.8 prikazan upload datoteke na istom klijentu.

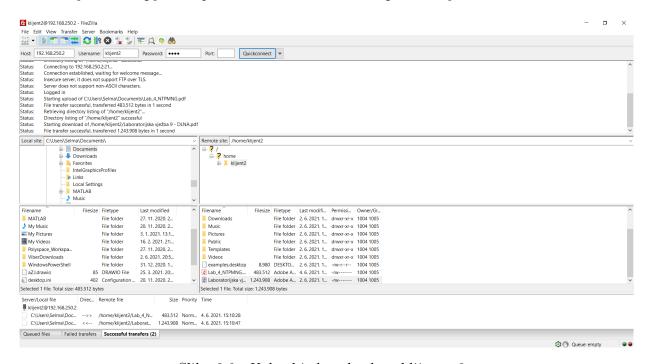

Slika 2.7: Download datoteke na klijenta 1

Slika 2.8: *Upload* datoteke na klijenta 1

Za klijenta 2 uspješan *upload* i *download* datoteke prikazan je na slici 2.9.

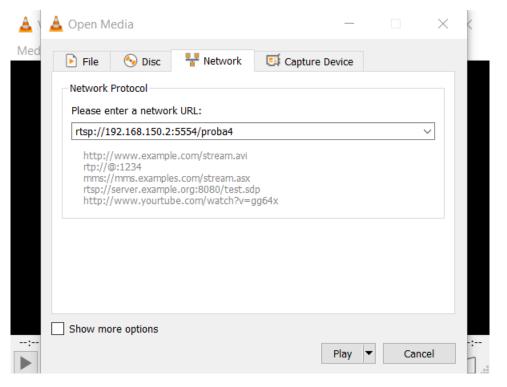

Slika 2.9: Upload i download na klijentu 2

2.3. Testiranje VoD servera

Za testiranje VoD servera korištena je aplikacija *VLC Media Player* na *Windows* klijentu, dok je na mobilnom uređaju koršitena aplikacija *KMPlayer*.

Na slici 2.10 prikazan je odabir datoteke na Windows-u.

Slika 2.10: Odabir datoteke za VoD - Windows

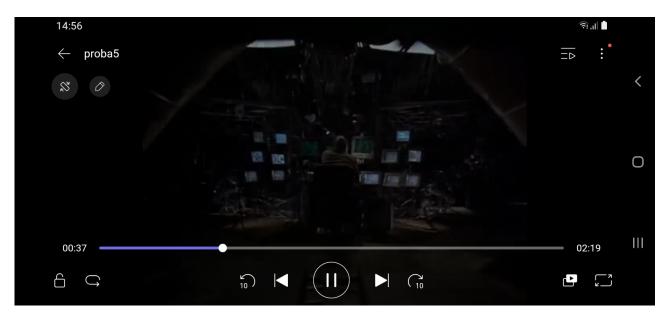
Reprodukcija sadržaja je uspješno odrađena na ovom klijentu, što pokazuje slika 2.11.

Slika 2.11: Reprodukcija videa na Windows klijentu

Za klijenta 1 je na slici 2.12 prikazana uspješna reprodukcija sadržaja.

K1 - android, reprodukcija proba5.vlm fajla, klijent koristen na androidu je KMPlayer.

Slika 2.12: Reprodukcija videa na Android klijentu

2.3.1. ExoPlayer rješenje

U sklopu VoD servera je također realizovano rješenje korištenjem ExoPlayer multimedijalnog framework-a. Da bi se isto omogućilo, na VoD serveru je preuzet Apache web server korištenjem komandi:

\$ sudo apt update \$ sudo apt install apache2

Zatim je izvršena modifikacija *firewall-a*, kako bi se omogućio pristup predefinisanim portovima. Prilikom instalacije, Apache se registruje kao UFW kako bi pružio nekoliko profila aplikacija koje omogućavaju prolaz servera kroz *firewall*, što se provjerava komandom:

\$ sudo ufw app list

Potrebno je dozvoliti saobraćaj na portu 80, kojeg otvara profil 'Apache':

\$ sudo ufw allow 'Apache'

Na kraju procesa instalacije, Ubuntu 18.04 pokreće Apache web server. Zatim je preuzeta i pokrenuta skripta $get_your_movies.sh$, da bi se preuzelo direktorij sa video sadržajem, u ovom slučaju direktorij ed_4sec koja sadrži desetominutni video sadržaj. Odgovarajuća datoteka je prebačena na Apache web server. Naposlijetku je potrebno izvršiti modifikaciju koda sa Laboratorijske vježbe 4 gdje je, u Android Studio, unesena IP adresa VoD servera zajedno sa putanjom do mpd datoteke, kako je prikazano na slici 2.13.

```
<string name="proba">
   https://192.168.150.2/ed_4sec/ed_10min/DASH_Files/VOD/ed_enc_10min_x264_dash.mpd
</string>
```

Slika 2.13: Ažurirani link za mpd u Android Studio

Nakon podešavanja Android Debug Bridge servera u svrhu prepoznavanja adekvatnog *Android* klijenta te preuzivanja odgovarajuće verzije ExoPlayerDemo aplikacije, omogućena je reprodukcija video sadržaja sa VoD servera (slika 2.14).

Slika 2.14: Reprodukcija videa na Android klijentu - ExoPlayer rješenje

Popis slika

1.1	Topologija mreze i adresna shema	2
1.2	Postavljanje statičke adrese na SIP server	3
1.3	Kreiranje SIP klijenata	4
1.4	Postavljanje statičke adrese na FTP server	5
1.5	Učitavanje konfiguracijskih datoteka	6
1.6	Postavljanje statičke adrese na VoD server	7
1.7	Postavke mrežnog adaptera R1	8
1.8	Komanda ip route print	8
1.9	Ping sa R1 na R5, R6 i R7	9
1.10	Postavke mrežnog adaptera R2	10
1.11	Komanda ip route print	10
1.12	Ping sa R2 na R4, R6 i R8	11
1.13	Postavke mrežnog adaptera R3	12
1.14	Komanda ip route print	12
1.15	Ping sa R3 na R5, R7 i R8	13
1.16	Postavke mrežnog adaptera R4	14
1.17	Komanda ip route print	14
1.18	Ping sa R4 na R5, R6 i R8	15
1.19	Informacije i testiranje statičkog tunela VoD1 za R4	15
1.20	Informacije i testiranje statičkog tunela VoIP1 za R4	16
1.21	Postavke mrežnog adaptera R5	16
1.22	Komanda ip route print	17
1.23	Ping sa R5 na R2, R4 i R7	17
1.24	Informacije i testiranje statičkog tunela VoD1 za R5	18
1.25	Informacije i testiranje statičkog tunela VoD2 za R5	18
1.26	Postavke mrežnog adaptera R6	19
1.27	Komanda ip route print	19
1.28	Ping sa R6 na R1, R4 i R5	20
1.29	Postavke mrežnog adaptera R7	20
1.30	Komanda ip route print	21
1.31	Ping sa R7 na R2, R4 i R8	21
1.32	Informacije i testiranje statičkog tunela VoIP1 za R7	22

1.33	Informacije i testiranje statičkog tunela VoD2 za R7	22
1.34	Postavke mrežnog adaptera R8	23
1.35	Komanda ip route print	23
1.36	<i>Ping</i> sa R8 na R1, R2 i R4	24
1.37	Informacije i testiranje statičkog tunela VoD2 za R8	24
1.38	Informacije i testiranje statičkog tunela VoIP2 za R8	24
2.1	Prikaz aplikacije kada klijent 1 poziva klijenta 2	25
2.2	Prikaz aplikacije kada klijent 2 poziva klijenta 1	26
2.3	Trajanje poziva na klijentu 1	27
2.4	Trajanje poziva na klijentu 2	27
2.5	Tok uspostave poziva od klijenta 1 do klijenta 2 \hdots	28
2.6	Tok uspostave poziva od klijenta 2 do klijenta 1 \hdots	28
2.7	Download datoteke na klijenta 1	29
2.8	Upload datoteke na klijenta 1	30
2.9	Upload i download na klijentu 2	30
2.10	Odabir datoteke za Vo D - $\mathit{Windows}$	31
2.11	Reprodukcija videa na Windows klijentu	31
2.12	Reprodukcija videa na Android klijentu	32
2.13	Ažurirani link za mpd u Android Studio 	33
2.14	Reprodukcija videa na <i>Android</i> klijentu - ExoPlayer rješenje	33